

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

శ్రీవేంకటేశ్వర భక్తి ఛాసల్

షోడశదిన సుందరకాండ

పారాయణదిక్ష్

పదహారవ రోజు పారాయణ

13.12.2025 - శనివారం

శ్రీవేంకటేశ్వర వేద విజ్ఞాన పీఠం

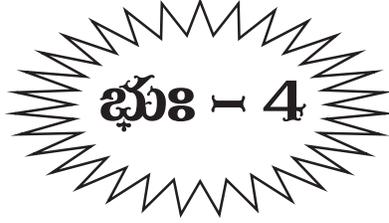
ధర్మగిరి, తిరుమల

షోడశదిన సుందరకాండ

పారాయణదీక్ష

రా	ఘ	వో	వి	జ	యం	ద	ద్యా	న్య	మ
2	4	4	4	8	1	8	1	5	5

సీ	తా	ప	తిః	ప్ర	భుః
7	6	1	6	2	4

పారాయణం చేయవలసిన సర్గలు : 05

సర్గల వరుస సంఖ్యలు

సుందరకాండలోని 65 - 68 సర్గలు

మరియు

శ్రీరామపట్టాభిషేకసర్గ

పారాయణ శ్లోకాల సంఖ్య

27 + 15 + 38 + 29 + 123 = 232 శ్లోకాలు

హనుమత్ సీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నపరివారసమేత

శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః

గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణుః, గురుర్దేవో మహేశ్వరః ।
గురుస్సాక్షాత్పరంబ్రహ్మ, తస్మై శ్రీగురవే నమః ॥

శ్రీవేంకటాచలాధీశం, శ్రీయాధ్యాసితవక్షసం ।
శ్రీతచేతనమందారం, శ్రీనివాసమహం భజే ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, అఖిలాండకోటి -
బ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీపద్మావతీజానేః, భగవతః, శ్రీవేంకటేశ్వర-
స్వామినస్సన్నిధౌ, ధర్మవిగ్రహస్య, శ్రీరామచంద్రప్రభోః, పాదసేవకస్య,
హనుమతఃప్రసాదేన, అస్మిన్నువనే, అతిశీఘ్రమేవ, సమస్త,
దుష్ప్రభావకారక, సర్వరోగోపశాంత్యర్థం, సర్వేషామ్, ఆస్తిక
మహాజనానాం, సర్వవిధ సుస్థిరతా సిద్ధ్యర్థం, భారతదేశస్య,
విద్యావిత్తవ్యాపార, దేశరక్షణాదిరంగేషు, సర్వతోముఖాభివృద్ధి
ద్వారా, శ్రీరామరాజ్యస్య, పునర్వ్యవస్థాపనార్థం, అస్మిన్ దేశే,
శత్రుబాధానివృత్త్యర్థం, సర్వజనేషు, సౌమనస్య, సాదరభావనా-
సిద్ధ్యర్థం, సనాతనధర్మాభిధానస్య, హైందవధర్మస్య, పరిరక్షణార్థం,
భారతవర్షస్య, అభివృద్ధౌ నిమగ్నానాం, సర్వేషాం, సకుటుంబానాం,
ఆయురారోగ్యైశ్వర్య, సద్బుద్ధీత్యాది, సర్వశుభఫలప్రాప్త్యర్థం,
సకలసత్కార్యసిద్ధ్యర్థం, గోహింసానివృత్తిపూర్వక, గోసంరక్షణార్థం
చ శ్రీరామచంద్రరూపాంతరస్య, శ్రీమద్వేంకటేశ్వర పరబ్రహ్మణః,
శ్రీమదాంజనేయస్య చ, పరిపూర్ణ, అనుగ్రహసిద్ధ్యర్థం, షోడశదినే,
శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణాంతర్గత, సుందరకాండే, పంచషష్ఠిసర్గతః,
అష్టషష్ఠిసర్గపర్యంతం, తథా, యుద్ధకాండే పట్టాభిషేకసర్గస్య చ,
శ్లోకపారాయణం, అన్యోన్యసాహాయ్యేన, ఆచార్యముఖేన, కరిష్యామహే.

శ్రీ రమప్రార్థన

రామాయ రామభద్రాయ

రామచంద్రాయ వేధసే ।

రఘునాథాయ నాథాయ

సీతాయాః పతయే నమః ॥ 1 ॥

శ్రీ ఆంజనేయ ప్రార్థన

గోష్పదీకృతవారాశిం మశకీకృతరాక్షసం ।

రామాయణమహామాలారత్నం వందేఽనిలాత్మజమ్ ॥ 2 ॥

శ్రీ వాల్మీకి ప్రార్థన

కూజంతం రామ రామేతి మధురం మధురాక్షరమ్ ।

ఆరుహ్య కవితాశాఖాం వందే వాల్మీకి కోకిలమ్ ॥ 3 ॥

శ్రీహనుమతే నమః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాణ్డే పంచషష్ఠితమస్కంధః

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరన్యపోత్తమ ।

భో దశాస్యాంతకాలస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

తతః ప్రస్రవణం శైలం తే గత్వా చిత్రకాననమ్ ।

ప్రణమ్య శిరసా రామం లక్ష్మణం చ మహాబలమ్ ॥65-1॥ (2 సార్లు)

యువరాజం పురస్కృత్య సుగ్రీవమభివాద్య చ ।

ప్రవృత్తిమథ సీతాయాః ప్రవక్తుముపచక్రముః ॥ ॥65-2॥

రావణాంతఃపురే రోధం రాక్షసీభిశ్చ తర్జనమ్ ।

రామే సమనురాగం చ యశ్చాయం సమయః కృతః ।

ఏతదాఖ్యాన్తి తే సర్వే హరయో రామసన్నిధౌ ॥ ॥65-3॥

వైదేహీమక్షతాం శ్రుత్వా రామస్తాత్తరమబ్రవీత్ ॥

॥65-4॥

క్వ సీతా వర్తతే దేవీ కథం చ మయి వర్తతే ।

ఏతన్నే సర్వమాఖ్యాత వైదేహీం ప్రతి వానరాః ॥

॥65-5॥

రామస్య గదితం శ్రుత్వా హరయో రామసన్నిధౌ ।

చోదయన్తి హనూమంతం సీతావృత్తాన్తకోవిదమ్ ॥

॥65-6॥

శ్రుత్వా తు వచనం తేషాం హనూమాన్ మారుతాత్మజః ।

ప్రణమ్య శిరసా దేవ్యై సీతాయై తాం దిశం ప్రతి ।

ఉవాచ వాక్యం వాక్యజ్ఞః సీతాయా దర్శనం యథా ॥

॥65-7॥

సముద్రం లంఘయిత్వా హం శతయోజనమాయతమ్ ।

అగచ్ఛం జానకీం సీతాం మార్గమాణో దిదృక్షయా ॥

॥65-8॥

తత్ర లంకేతి నగరీ రావణస్య దురాత్మనః ।

దక్షిణస్య సముద్రస్య తీరే వసతి దక్షిణే ॥

॥65-9॥

తత్ర దృష్టా మయా సీతా రావణాంతఃపురే సతీ ।
సంన్యస్య త్వయి జీవంతి రామా రామ మనోరథమ్ ॥ 65-10॥

దృష్టా మే రాక్షసీమధ్యే తర్జ్యమానా ముహుర్ముహుః ।
రాక్షసీభిర్విరూపాభిః రక్షితా ప్రమదావనే ॥ 65-11॥

దుఃఖమాసాద్యతే దేవీ తథాఽదుఃఖోచితా సతీ ॥ 65-12॥

రావణాంతఃపురే రుద్ధా రాక్షసీభిస్సురక్షితా ।
ఏకవేణీధరా దీనా త్వయి చింతాపరాయణా ॥ 65-13॥

అధశ్చయ్యా వివర్ణాంగీ పద్మినీవ హిమాగమే ।
రావణాద్వినివృత్తార్థా మర్తవ్యకృతనిశ్చయా ।
దేవీ కథంచిత్ కాకుత్స్థః త్వన్మనా మార్గితా మయా ॥ 65-14॥

ఇక్ష్వాకువంశవిఖ్యాతిం శనైః కీర్తయతాఽనఘ ।
సా మయా నరశార్దూల విశ్వాసముపసాదితా ॥ 65-15॥

తతస్సమ్భాషితా దేవీ సర్వమర్థం చ దర్శితా ।
రామసుగ్రీవసఖ్యం చ శ్రుత్వా ప్రీతిముపాగతా ॥ 65-16॥

నియతస్సముదాచారః భక్తిశ్చాస్యాస్తథా త్వయి ॥ 65-17॥

ఏవం మయా మహాభాగా దృష్టా జనకనన్దినీ ।
ఉగ్రేణ తపసా యుక్తా త్వద్భక్త్యా పురుషర్షభ ॥ 65-18॥

అభిజ్ఞానం చ మే దత్తం యథా వృత్తం తవాన్తికే ।
చిత్రకూటే మహాప్రాజ్ఞ వాయసం ప్రతి రాఘవ ॥ 65-19॥

విజ్ఞాప్యశ్చ నరవ్యాఘ్రుః రామో వాయుసుత త్వయా ।
అఖిలేనేహ యద్బ్రష్టమ్ ఇతి మామాహ జానకీ ॥ 65-20॥

అయం చాస్మై ప్రదాతవ్యః యత్నాత్ సుపరిరక్షితః ।
బ్రువతా వచనాన్యేవం సుగ్రీవస్యోపశ్చణ్డతః ॥ 65-21॥

ఏష చూడామణిశ్రీమాన్ మయా సుపరిరక్షితః ।
మనశ్చిలాయాస్తిలకః గణ్ణపార్శ్వే నివేశితః ॥ 65-22॥

త్వయా ప్రణశ్టే తిలకే తం కిల స్మర్తుమర్హసి ।
ఏష నిర్యాతితశ్రీమాన్ మయా తే వారిసమ్భవః ॥ 65-23॥

ఏతం దృష్ట్వా ప్రమోదిష్యే వ్యసనే త్వామివానఘ ।
జీవితం ధారయిష్యామి మాసం దశరథాత్మజ ।
ఊర్ధ్వం మాసాన్న జీవేయం రక్షసాం వశమాగతా ॥ 65-24॥

ఇతి మామబ్రవీత్ సీతా కృశాంగీ ధర్మచారిణీ ।
రావణాంతఃపురే రుద్ధా మృగీవోత్పుల్లలోచనా ॥ 65-25॥

ఏతదేవ మయాఽఽఖ్యాతం సర్వం రాఘవ యద్యథా ।
సర్వథా సాగరజలే సంతారః ప్రవిధీయతామ్ ॥ 65-26॥

తౌ జాతాశ్వాసౌ రాజపుత్రౌ విదిత్వా
తచ్ఛాభిజ్ఞానం రాఘవాయ ప్రదాయ ।
దేవ్యా చాఖ్యాతం సర్వమేవానుపూర్వ్యాత్
వాచా సమ్పూర్ణం వాయుపుత్రశ్శశంస ॥65-27॥

(2 సార్లు)

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।
భో దశాస్యాంతకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాణ్డే

పంచషష్ఠితమస్కంధః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాణ్డే షట్షష్ఠితమస్కర్ణః

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరన్యపోత్తమ ।

భో దశాస్యాన్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

ఏవముక్తో హనుమతా రామో దశరథాత్మజః ।

తం మణిం హృదయే కృత్వా ప్రరురోద సలక్షణః ॥66-1॥ (2 సార్లు)

తం తు దృష్ట్వా మణిశ్రేష్ఠం రాఘవశ్శోకకర్చితః ।

నేత్రాభ్యామశ్రుపూర్ణాభ్యాం సుగ్రీవమిదమబ్రవీత్ ॥ ॥66-2॥

యథైవ ధేనుస్సవతి స్నేహోద్వత్సస్య వత్సలా ।

తథా మమాపి హృదయం మణిరత్నస్య దర్శనాత్ ॥ ॥66-3॥

మణిరత్నమిదం దత్తం వైదేహ్యోశ్చశురేణ మే ।

వధూకాలే యథా బద్ధమ్ అధికం మూర్ధ్ని శోభతే ॥ ॥66-4॥

అయం హి జలసమ్భూతః మణిస్సజ్జనపూజితః ।

యజ్ఞే పరమతుష్టేన దత్తశ్చక్రేణ ధీమతా ॥ ॥66-5॥

ఇమం దృష్ట్వా మణిశ్రేష్ఠం యథా తాతస్య దర్శనమ్ ।

అద్యాస్త్రివగతస్సౌమ్యః వైదేహస్య తథా విభోః ॥ ॥66-6॥

అయం హి శోభతే తస్యాః ప్రియాయా మూర్ధ్ని మే మణిః ।

అస్యాద్య దర్శనేనాహం ప్రాప్తాం తామివ చింతయే ॥ ॥66-7॥

కిమాహ సీతా వైదేహీ బ్రూహి సౌమ్య పునః పునః ।

పిపాసుమివ తోయేన సించన్తి వాక్యవారిణా ॥ ॥66-8॥

ఇతస్తు కిం దుఃఖతరం యదిమం వారి సమ్భవమ్ ।

మణిం పశ్యామి సౌమిత్రే వైదేహీమాగతం వినా ॥ ॥66-9॥

చిరం జీవతి వైదేహీ యది మాసం ధరిష్యతి ।
క్షణం సౌమ్య న జీవేయం వినా తామసితేక్షణామ్ ॥ 66-10॥

నయ మామపి తం దేశం యత్ర దృష్ట్వా మమ ప్రియా ।
న తిష్ఠేయం క్షణమపి ప్రవృత్తిముపలభ్య చ ॥ 66-11॥

కథం సా మమ సుశ్రోణీ భీరుభీరుస్సతీ సదా ।
భయావహానాం ఘోరాణాం మధ్యే తిష్ఠతి రక్షసామ్ ॥ 66-12॥

శారదస్తిమిరోన్ముక్తః నూనం చంద్ర ఇవామ్బుదైః ।
ఆవృతం వదనం తస్యాః న విరాజతి రాక్షసైః ॥ 66-13॥

కిమాహ సీతా హనుమన్ తత్త్వతః కథయాద్య మే ।
ఏతేన ఖలు జీవిష్యే భేషజేనాతురో యథా ॥ 66-14॥

మధురా మధురాలాపా కిమాహ మమ భామినీ ।
మద్విహీనా వరారోహా హనూమన్ కథయస్వ మే ।
దుఃఖాత్ దుఃఖతరం ప్రాప్య కథం జీవతి జానకీ ॥ 66-15॥ (2 సార్లు)

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।

భో దశాస్యాంతకాలస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాణ్డే షట్షష్ఠితమస్కర్ణః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాణ్డే సప్తషష్ఠితమస్కంధః

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరన్యపోత్తమ ।

భో దశాస్యాంతకాలస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

ఏవముక్తస్తు హనూమాన్ రాఘవేణ మహాత్మనా ।

సీతాయా భాషితం సర్వం న్యవేదయత రాఘవే ॥67-1॥ (2 సార్లు)

ఇదముక్తవతీ దేవీ జానకీ పురుషర్షభ ।

పూర్వవృత్తమభిజ్ఞానం చిత్రకూటే యథాతథమ్ ॥ 67-2॥

సుఖసుప్తా త్వయా సార్థం జానకీ పూర్వముత్థితా ।

వాయసస్సహసోత్పత్య విదదార స్తనాంతరే ॥ 67-3॥

పర్యాయేణ చ సుప్తస్త్వం దేవ్యంకే భరతాగ్రజ ।

పునశ్చ కిల పక్షీ సః దేవ్యా జనయతి వ్యథామ్ ॥ 67-4॥

పునః పునరుపాగమ్య విదదార భృశం కిల ।

తతస్త్వం బోధితస్తస్యాః శోణితేన సముక్షితః ॥ 67-5॥

వాయసేన చ తేనైవ సతతం బాధ్యమానయా ।

బోధితః కిల దేవ్యా త్వం సుఖసుప్తః పరస్తప ॥ 67-6॥

తాం తు దృష్ట్వా మహాబాహో దారితాం చ స్తనాంతరే ।

ఆశీవిష ఇవ క్రుద్ధః నిశ్చ్యుసన్నభ్యభాషథాః ॥ 67-7॥

నఖాగ్రైః కేన తే భీరు దారితం తు స్తనాంతరమ్ ।

కః క్రీడతి సరోషేణ పంచవక్త్రేణ భోగినా ॥ 67-8॥

నిరీక్షమాణస్సహసా వాయసం సమవైక్షథాః ।

నఖైస్సరుధిరైస్త్రిక్షైః తామేవాభిముఖం స్థితమ్ ॥ 67-9॥

సుతః కిల స శక్రస్య వాయసః పతతాం వరః ।
ధరాంతరచరః శీఘ్రం పవనస్య గతౌ సమః ॥ 67-10॥

తతస్తుస్మిన్మహాబాహో కోపసంవర్తితేక్షణః ।
వాయసే త్వం కృథాః క్రూరాం మతిం మతిమతాం వర ॥ 67-11॥

స దర్భం సంస్తరాద్భుహ్య బ్రహ్మోస్త్రేణ హ్యయోజయః ।
స దీప్త ఇవ కాలాగ్నిః జజ్వాలాభిముఖః ఖగమ్ ॥ 67-12॥

క్షిప్తవాంస్త్వం ప్రదీప్తం హి దర్భం తం వాయసం ప్రతి ।
తతస్తు వాయసం దీప్తః స దర్భోఽనుజగామ హ ॥ 67-13॥

స పిత్రా చ పరిత్యక్తః సురైశ్చ సమహర్షిభిః ।
త్రీన్లోకాన్ సంపరిక్రమ్య త్రాతారం నాధిగచ్ఛతి ॥ 67-14॥

పునరేవాగతస్తస్తః త్వత్సకాశమరిందమ ।
స తం నిపతితం భూమౌ శరణ్యశ్శరణాగతమ్ ॥ 67-15॥

వధార్హనుపి కాకుత్స్థః కృపయా పర్యపాలయః ॥ 67-16॥

మోఘమస్త్రం న శక్యం తు కర్తుమిత్యేవ రాఘవ ।
భవాంస్తస్యాక్షి కాకస్య హినస్తి స్మ స దక్షిణమ్ ॥ 67-17॥

రామ త్వాం స నమస్కృత్య రాజ్ఞే దశరథాయ చ ।
విసృష్టస్తు తదా కాకః ప్రతిపేదే స్వమాలయమ్ ॥ 67-18॥

ఏవమస్త్రవిదాం శ్రేష్ఠః సత్త్వనాంచ్చీలవానపి ।
కిమర్థమస్త్రం రక్షస్సు న యోజయతి రాఘవః ॥ 67-19॥

న నాగా నాపి గన్ధర్వాః నాసురా న మరుద్గణాః ।
న చ సర్వే రణే శక్తాః రామం ప్రతిసమాసితుమ్ ॥ 67-20॥

తస్య వీర్యవతః కశ్చిత్ యద్యస్తి మయి సన్బ్రుమః ।
క్షిప్రం సునిశితైర్బాణైః హన్యతాం యుధి రావణాః ॥ 67-21॥

భ్రాతురాదేశమాజ్ఞాయ లక్ష్మణో వా పరన్తపః ।
స కిమర్థం నరవరః న మాం రక్షతి రాఘవః ॥ 67-22॥

శక్తౌ తౌ పురుషవ్యాఘ్రౌ వాయుగ్నిసమతేజసౌ ।
సురాణామపి దుర్ధర్షౌ కిమర్థం మాముపేక్షతః ॥ 67-23॥

మమైవ దుష్కృతం కించిత్ మహదస్తి న సంశయః ।
సమర్థౌ సహితౌ యన్మాం నావేక్షేతే పరన్తపౌ ॥ 67-24॥

వైదేహ్యో వచనం శ్రుత్వా కరుణం సాశ్రుభాషితమ్ ।
పునరప్యహమార్యాం తామ్ ఇదం వచనమబ్రువమ్ ॥ 67-25॥

త్వచ్ఛోకవిముఖో రామః దేవి సత్యేన తే శపే ।
రామే దుఃఖాభిభూతే తు లక్ష్మణః పరితప్యతే ॥ 67-26॥

కథంచిద్భవతీ దృష్టా న కాలః పరిశోచితుమ్ ।
ఇమం ముహూర్తం దుఃఖానామ్ అన్తం ద్రక్ష్యసి భామిని ॥ 67-27॥

తావుభౌ నరశార్దులౌ రాజపుత్రావనిన్దితౌ ।
త్వద్దర్శనకృతోత్సాహౌ లంకాం భస్మీకరిష్యతః ॥ 67-28॥

హత్వా చ సమరే రౌద్రం రావణం సహబాన్ధవమ్ ।
రాఘవస్త్వాం వరారోహే స్వాం పురీం నయతే ధ్రువమ్ ॥ 67-29॥

యత్తు రామో విజానీయాత్ అభిజ్ఞానమనిన్దితే ।
ప్రీతిసంజననం తస్య ప్రదాతుం త్వమిహోర్హసి ॥ 67-30॥

సౌఖ్యభీష్ట్య దిశస్సర్వాః వేణ్యుద్గ్రథనముత్తమమ్ ।
ముక్త్యా వస్త్రాద్దదౌ మహ్యం మణిమేతం మహాబల ॥ 67-31॥

ప్రతిగృహ్య మణిం దివ్యం తవ హేతో రఘూద్వహా ।
శిరసౌ తాం ప్రణమ్యార్యామ్ అహమాగమనే త్వరే ॥ 67-32॥

గమనే చ కృతోత్సాహమ్ అవేక్ష్య వరవర్ణినీ ।
వివర్ధమానం చ హి మామ్ ఉవాచ జనకాత్మజా ॥ 67-33॥

అశ్రుపూర్ణముఖీ దీనా బాష్పసన్నిగ్ధభాషిణీ ।
మమోత్పతనసమ్భ్రాంతా శోకవేగసమాహతా ॥ 67-34॥

హనూమాన్ సింహసంకాశౌ ఉభౌ తౌ రామలక్ష్మణౌ ।
సుగ్రీవం చ సహామాత్యం సర్వాన్ బ్రూయా హ్యనామయమ్ ॥
67-35॥

యథా చ స మహాబాహుః మాం తారయతి రాఘవః ।
అస్మాద్దుఃఖామ్బుసంరోధాత్ త్వం సమాధాతుమర్హసి ॥ 67-36॥

ఇమం చ తీవ్రం మమ శోకవేగం
రక్షోభిరేభిః పరిభర్తనం చ ।
బ్రూయాస్తు రామస్య గతస్సమీపం
శివశ్చ తేఽధ్వాఽస్తు హరిప్రవీర ॥ 67-37॥

ఏతత్తవార్యా నృపరాజసింహ
సీతా వచః ప్రాహ విషాదపూర్వమ్ ।
ఏతచ్ఛ బుద్ధ్వా గదితం మయా త్వం
శ్రద్ధత్స్య సీతాం కుశలాం సమగ్రామ్ ॥ 67-38॥ (2 సార్లు)

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।
భో దశాస్యాంతకాలస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

**ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే సున్దరకాణ্ডే
సప్తషష్ఠితమస్కంధః**

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాణ్డే అష్టషష్ఠితమస్కర్ణః

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరన్యపోత్తమ ।

భో దశాస్యాన్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

అథాహముత్తరం దేవ్యాః పునరుక్తస్ససమ్భ్రమః ।

తవ స్నేహాన్నరవ్యాఘ్రు సౌహార్దాదనుమాన్య వై ॥68-1॥ (2 సార్లు)

ఏవం బహువిధం వాచ్యః రామో దాశరథిస్త్వయా ।

యథా మామాఘ్నుయాచ్ఛీఘ్రుం హత్వా రావణమాహవే ॥ 68-2॥

యది వా మన్యసే వీర వసైకాహమరిన్దమ ।

కస్మింశ్చిత్ సంవృతే దేశే విశ్రాన్తః శ్వో గమిష్యసి ॥ 68-3॥

మమ చాప్యల్పభాగ్యాయాః సాన్నిధ్యాత్తవ వీర్యవన్ ।

అస్య శోకవిపాకస్య ముహూర్తం స్యాద్విమోక్షణమ్ ॥ 68-4॥

గతే హి త్వయి విక్రాన్తే పునరాగమనాయ వై ।

ప్రాణానామపి సన్దేహాః మమ స్యాన్నాత్ర సంశయః ॥ 68-5॥

తవాదర్శనజశ్శోకః భూయో మాం పరితాపయేత్ ।

దుఃఖాద్దుఃఖపరాభూతాం దుర్గతాం దుఃఖభాగినీమ్ ॥ 68-6॥

అయం చ వీర సందేహాః తిష్ఠతీవ మమాగ్రతః ।

సుమహాంస్త్వత్ సహాయేషు హర్ష్యక్షేషు హరీశ్వర ॥ 68-7॥

కథం ను ఖలు దుష్పారం తరిష్యన్తి మహోదధిమ్ ।

తాని హర్ష్యక్షసైన్యాని తౌ వా నరవరాత్మజౌ ॥ 68-8॥

త్రయాణామేవ భూతానాం సాగరస్యాస్య లంఘనే ।

శక్తిస్యాద్వైనతేయస్య తవ వా మారుతస్య వా ॥ 68-9॥

తదస్మిన్ కార్యనిర్యోగే వీరైవం దురతిక్రమే ।

కిం పశ్యసి సమాధానం బ్రూహి కార్యవిదాం వర ॥ 68-10॥

కామమస్య త్వమేవైకః కార్యస్య పరిసాధనే ।
పర్యాప్తః పరవీరఘ్న యశస్యస్తే బలోదయః ॥ 68-11॥

బలైస్సమగ్రైర్యది మాం హత్వా రావణమాహవే ।
విజయీ స్వాం పురీం రామో నయేత్తత్ స్యాద్యశస్కరమ్ ॥ 68-12॥

యథాఽహం తస్య వీరస్య వనాదుపధినాహృతా ।
రక్షసా తద్భయాదేవ తథా నార్హతి రాఘవః ॥ 68-13॥

బలైస్తు సంకులాం కృత్వా లంకాం పరబలార్దనః ।
మాం నయేద్యది కాకుత్స్థః తత్తస్య సదృశం భవేత్ ॥ 68-14॥

తద్యథా తస్య విక్రాంతమ్ అనురూపం మహాత్మనః ।
భవత్యాహవశూరస్య తథా త్వముపసాదయ ॥ 68-15॥

తదర్థోపహితం వాక్యం ప్రశ్రితం హేతుసంహితమ్ ।
నిశమ్యాహం తతశ్చేషం వాక్యముత్తరమబ్రువమ్ ॥ 68-16॥

దేవి హర్షక్షసైన్యానామ్ ఈశ్వరః ప్లవతాం వరః ।
సుగ్రీవస్సత్త్వసంపున్నః తవార్థే కృతనిశ్చయః ॥ 68-17॥

తస్య విక్రమసంపున్నాః సత్త్వవన్తో మహాబలాః ।
మనస్సంకల్పసంపూతాః నిదేశే హరయస్థితాః ॥ 68-18॥

యేషాం నోపరి నాథస్తాత్ న తిర్యక్ సజ్జతే గతిః ।
న చ కర్మసు సీదన్తి మహత్స్వమితతేజసః ॥ 68-19॥

అసకృత్తైర్మహాభాగైః వానరైర్బలదర్పితః ।
ప్రదక్షిణీకృతా భూమిః వాయుమార్గానుసారిభిః ॥ 68-20॥

మద్విశిష్టాశ్చ తుల్యాశ్చ సన్తి తత్ర వనౌకసః ।
మత్తః ప్రత్యవరః కశ్చిత్ నాస్తి సుగ్రీవసన్నిధౌ ॥ 68-21॥

అహం తావదిహ ప్రాప్తః కిం పునస్తే మహాబలాః ।
న హి ప్రకృష్టాః ప్రేష్యంతే ప్రేష్యంతే హీతరే జనాః ॥ 68-22॥

తదలం పరితాపేన దేవి మన్యుర్వ్యపైతు తే ।
ఏకోత్పాతేన వై లంకామ్ ఏష్యన్తి హరియూథపాః ॥ 68-23॥

మమ పృష్ఠగతౌ తౌ చ చంద్రసూర్యావివోదితౌ ।
త్వత్సకాశం మహాభాగే నృసింహోవాగమిష్యతః ॥ 68-24॥

అరిఘ్నం సింహసంకాశం క్షిప్రం ద్రక్ష్యసి రాఘవమ్ ।
లక్ష్మణం చ ధనుష్పాణిం లంకాద్వారముపస్థితమ్ ॥ 68-25॥

నఖదంస్త్వాయుధాన్ వీరాన్ సింహశార్దూలవిక్రమాన్ ।
వానరాన్ వారణేన్ద్రాభాన్ క్షిప్రం ద్రక్ష్యసి సంగతాన్ ॥ 68-26॥

శైలామ్బుదనికాశానాం లంకామలయసానుషు ।
నర్దతాం కపిముఖ్యానామ్ అచిరాచ్ఛోష్యసి స్వనమ్ ॥ 68-27॥

నివృత్తవనవాసం చ త్వయా సార్థమరిన్దమమ్ ।
అభిషిక్తమయోధ్యాయాం క్షిప్రం ద్రక్ష్యసి రాఘవమ్ ॥ 68-28॥

తతో మయా వాగ్భిరదీనభాషిణా
శివాభిరిష్టాభిరభిప్రసాదితా ।
జగామ శాన్తిం మమ మైథిలాత్మజా
తవాసి శోకేన తదాఽభిషీడితా ॥68-29॥ (2 సార్లు)

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।
భో దశాస్యాన్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే సున్దరకాణ్డే

అష్టషష్ఠితమస్కర్ణః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే

ఏకత్రింశదుత్తరశతతమస్కంధః

- శిరస్యంజలిమాధాయ కైకేయ్యానందవర్ధనః ।
 బభాషే భరతో జ్యేష్ఠం రామం సత్యపరాక్రమమ్ ॥ ॥1॥
- పూజితా మామికా మాతా దత్తం రాజ్యమిదం మమ ।
 తద్దదామి పునస్తుభ్యం యథా త్వమదదా మమ ॥ ॥2॥
- ధురమేకాకినా న్యస్తామ్ ఋషభేణ బలీయసా ।
 కిశోరవద్గురుం భారం న వోఢుమహముత్సహే ॥ ॥3॥
- వారివేగేన మహతా భిన్నస్నేతురివ క్షరన్ ।
 దుర్బంధనమిదం మన్యే రాజ్యచ్ఛిద్రమసంవృతమ్ ॥ ॥4॥
- గతిం ఖర ఇవాశ్వస్య హంసస్యేవ చ వాయసః ।
 నాన్వేతుముత్సహే రామ తవ మార్గమరిందమ ॥ ॥5॥
- యథా చారోపితో వృక్షః జాతశ్చాంతర్నివేశనే ।
 మహాంశ్చ సుదురారోహః మహాస్కంధప్రశాఖవాన్ ॥ ॥6॥
- శీర్యేత పుష్పితో భూత్వా న ఫలాని ప్రదర్శయన్ ।
 తస్య నానుభవేదర్థం యస్య హేతోస్స రోప్యతే ॥ ॥7॥
- ఏషోపమా మహాబాహులా త్వదర్థం వేత్తుమర్హసి ।
 యద్యస్మాన్మనుజేంద్ర త్వం భక్తాన్ భృత్యాన్ శాధి హి ॥ ॥8॥
- జగదద్యాభిషిక్తం త్వామ్ అనుపశ్యతు సర్వతః ।
 ప్రతపంతమివాదిత్యం మధ్యాహ్నా దీప్తతేజసమ్ ॥ ॥9॥

తూర్యసంఘాతనిర్ఘోషైః కాంచీనూపురనిస్వనైః ।
మధురైర్గీతశబ్దైశ్చ ప్రతిబుధ్యస్వ రాఘవ ॥ ॥10॥

యావదావర్తతే చక్రం యావతీ చ వసుంధరా ।
తావత్త్యమిహ సర్వస్య స్వామిత్వమనువర్తయ ॥ ॥11॥

భరతస్య వచశ్శుత్వా రామః పరపురంజయః ।
తథేతి ప్రతిజగ్రాహ నిషసాదాసనే శుభే ॥ ॥12॥

తతశ్శత్రుఘ్నవచనాత్ నిపుణాశ్శుశ్రువర్ధకాః ।
సుఖహస్తాస్సుశీఘ్రాశ్చ రాఘవం పర్యుపాసత ॥ ॥13॥

పూర్వం తు భరతే స్నాతే లక్ష్మణే చ మహాబలే ।
సుగ్రీవే వానరేంద్రే చ రాక్షసేంద్రే విభీషణే ॥ ॥14॥

విశోధితజటస్నాతః చిత్రమాల్యానులేపనః ।
మహార్హవసనో రామః తస్థౌ తత్ర శ్రియా జ్వలన్ ॥ ॥15॥

ప్రతికర్మ చ రామస్య కారయామాస వీర్యవాన్ ।
లక్ష్మణస్య చ లక్ష్మీవాన్ ఇక్ష్వాకుకులవర్ధనః ॥ ॥16॥

ప్రతికర్మ చ సీతాయాః సర్వా దశరథస్త్రియః ।
ఆత్మనైవ తదా చక్రుః మనస్విన్యో మనోహరమ్ ॥ ॥17॥

తతో వానరపత్నీనాం సర్వాసామేవ శోభనమ్ ।
చకార యత్నాత్కౌసల్యా ప్రహృష్టా పుత్రలాలసా ॥ ॥18॥

తతశ్శత్రుఘ్నవచనాత్ సుమంత్రో నామ సారథిః ।
యోజయిత్వాఽభిచక్రామ రథం సర్వాంగశోభనమ్ ॥ ॥19॥

అర్కమండలసంకాశం దివ్యం దృష్ట్వా రథోత్తమమ్ ।
ఆరురోహ మహాబాహుః రామస్సత్యపరాక్రమః ॥ 20॥

సుగ్రీవో హనుమాంశ్చైవ మహేంద్రసదృశద్యుతీ ।
స్నాతౌ దివ్యనిభైర్వస్త్రైః జగ్ముతుశ్శుభకుండలౌ ॥ 21॥

వరాభరణసంపన్నాః యయుస్తాశ్శుభకుండలాః ।
సుగ్రీవపత్న్యస్సీతా చ ద్రష్టుం నగరముత్సుకాః ॥ 22॥

అయోధ్యాయాం తు సచివాః రాజ్ఞో దశరథస్య యే ।
పురోహితం పురస్కృత్య మంత్రయామాసురర్థవత్ ॥ 23॥

అశోకో విజయశ్చైవ సుమంత్రశ్చైవ సంగతాః ।
మంత్రయన్ రామ వృద్ధ్యర్థమ్ ఋద్ధ్యర్థం నగరస్య చ ॥ 24॥

సర్వమేవాభిషేకార్థం జయార్హస్య మహాత్మనః ।
కర్తుమర్హథ రామస్య యద్యన్మంగళపూర్వకమ్ ॥ 25॥

ఇతి తే మంత్రీణస్సర్వే సందిశ్య తు పురోహితమ్ ।
నగరాన్నిర్యయుస్తార్థం రామదర్శనఋద్ధయః ॥ 26॥

హరియుక్తం సహస్రాక్షః రథమింద్ర ఇవానఘః ।
ప్రయయా రథమాస్థాయ రామో నగరముత్తమమ్ ॥ 27॥

జగ్రాహ భరతో రశ్మీన్ శత్రుఘ్నశ్చత్రమాదదే ।
లక్ష్మణో వ్యజనం తస్య మూర్ధ్ని సంపర్యవీజయత్ ॥ 28॥

శ్వేతం చ వాలవ్యజనం జగ్రాహ పురతస్థితః ।
అపరం చంద్రసంకాశం రాక్షసేంద్రో విభీషణః ॥ 29॥

ఋషిసంఘైస్తదాఽఽ కాశే దేవైశ్చ సమరుద్గణైః ।
స్తూయమానస్య రామస్య శుశ్రువే మధురధ్వనిః ॥ 30 ॥

తతశ్శత్రుంజయం నామ కుంజరం పర్వతోపమమ్ ।
ఆరురోహ మహాతేజాః సుగ్రీవః ప్లవగర్షభః ॥ 31 ॥

నవనాగసహస్రాణి యయురాస్థాయ వానరాః ।
మానుషం విగ్రహం కృత్వా సర్వాభరణభూషితాః ॥ 32 ॥

శంఖశబ్దప్రణాదైశ్చ దుందుభీనాం చ నిస్వనైః ।
ప్రయయౌ పురుషవ్యాఘ్రుః తాం పురీం హర్ష్యమాలినీమ్ ॥ 33 ॥

దదృశుస్తే సమాయాంతం రాఘవం సపురస్సరమ్ ।
విరాజమానం వపుషౌ రథేనాతిరథం తదా ॥ 34 ॥

తే వర్ధయిత్వా కాకుత్స్థం రామేణ ప్రతినందితాః ।
అనుజగ్ముర్మహాత్మానం భ్రాతృభిః పరివారితమ్ ॥ 35 ॥

అమాత్యైర్బ్రాహ్మణైశ్చైవ తథా ప్రకృతిభిర్వృతః ।
శ్రియా విరురుచే రామః నక్షత్రైరివ చంద్రమాః ॥ 36 ॥

స పురోగామిభిస్తూర్యైః తాలస్వస్తికపాణిభిః ।
ప్రవ్యాహరద్భిర్ముదితైః మంగాళాని యయౌ వృతః ॥ 37 ॥

అక్షతం జాతరూపం చ గావః కన్యాస్తథా ద్విజాః ।
నరా మోదకహస్తాశ్చ రామస్య పురతో యయుః ॥ 38 ॥

సఖ్యం చ రామస్సుగ్రీవే ప్రభావం చానిలాత్మజే ।
వానరాణాం చ తత్కర్మ రాక్షసానాం చ తద్బలమ్ ।
విభీషణస్య సంయోగమ్ ఆచచక్షే చ మంత్రిణామ్ ॥ 39 ॥

- శ్రుత్వా తు విస్మయం జగ్ముః అయోధ్యాపురవాసినః ॥ 40॥
- ద్యుతిమానేతదాఖ్యాయ రామో వానరసంవృతః ।
హృష్టపుష్టజనాకీర్ణామ్ అయోధ్యాం ప్రవివేశ హ ॥ 41॥
- తతో హ్యభ్యుచ్ఛయన్ పారాః పతాకాస్తే గృహే గృహే ॥ 42॥
- ఐక్ష్వాకాధ్యుషితం రమ్యమ్ ఆససాద పితుర్భహమ్ ॥ 43॥
- అథాబ్రవీద్రాజసుతః భరతం ధర్మిణాం వరమ్ ।
అర్థోపహితయా వాచా మధురం రఘునందనః ॥ 44॥
- పితుర్భవనమాసాద్య ప్రవిశ్య చ మహాత్మనః ।
కౌసల్యాం చ సుమిత్రాం చ కైకేయీమభివాద్య చ ॥ 45॥
- యచ్చ మద్భవనం శ్రేష్ఠం సాశోకవనికం మహత్ ।
ముక్తా వైడూర్యసంకీర్ణం సుగ్రీవాయ నివేదయ ॥ 46॥
- తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా భరతస్సత్యవిక్రమః ।
పాణౌ గృహీత్వా సుగ్రీవం ప్రవివేశ తమాలయమ్ ॥ 47॥
- తతస్త్వైలప్రదీపాంశ్చ పర్యంకాస్తరణాని చ ।
గృహీత్వా వివిశుః క్షిప్రం శత్రుఘ్నైన ప్రచోదితాః ॥ 48॥
- ఉవాచ చ మహాతేజాః సుగ్రీవం రాఘవానుజః ।
అభిషేకాయ రామస్య దూతానాజ్ఞాపయ ప్రభో ॥ 49॥
- సౌవర్ణాన్ వానరేంద్రాణాం చతుర్ణాం చతురో ఘటాన్ ।
దదౌ క్షిప్రం స సుగ్రీవః సర్వరత్నవిభూషితాన్ ॥ 50॥

యథా ప్రత్యూషసమయే చతుర్థాం సాగరాంభసామ్ ।

పూర్ణైర్ఘటైః ప్రతీక్షధ్వం తథా కురుత వానరాః ॥ 51॥

ఏవముక్తా మహాత్మానః వానరా వారణోపమాః ।

ఉత్పేతుర్గనం శీఘ్రం గరుడా ఇవ శీఘ్రగాః ॥ 52॥

జాంబవాంశ్చ హనూమాంశ్చ వేగదర్శీ చ వానరాః ।

ఋషభశ్చైవ కలశాన్ జలపూర్ణానథానయన్ ॥ 53॥

నదీశతానాం పంచానాం జలం కుంభేషు చాహరన్ ॥ 54॥

పూర్వాత్సముద్రాత్కలశం జలపూర్ణమథానయత్ ।

సుషేణస్సత్త్వసంపన్నః సర్వరత్నవిభూషితమ్ ॥ 55॥

ఋషభో దక్షిణాత్పూర్ణం సముద్రాజ్జలమాహరత్ ।

రక్తచందనశాఖాభిః సంవృతం కాంచనం ఘటమ్ ॥ 56॥

గవయః పశ్చిమాత్తోయమ్ ఆజహార మహార్ణవాత్ ।

రత్నకుంభేన మహతా శీతం మారుతవిక్రమః ॥ 57॥

ఉత్తరాచ్ఛ జలం శీఘ్రం గరుడానిలవిక్రమః ।

ఆజహార స ధర్మాత్మా నలస్సర్వగుణాన్వితః ॥ 58॥

తతస్త్వైర్వానరశ్రేష్ఠైః ఆనీతం ప్రేక్ష్య తజ్జలమ్ ।

అభిషేకాయ రామస్య శత్రుఘ్నస్సచివైస్సహ ।

పురోహితాయ శ్రేష్ఠాయ సుహృద్భ్యశ్చ న్యవేదయత్ ॥ 59॥

- శ్రీరామస్య పట్టాభిషేకమహోత్సవభుట్టః -

తతస్స ప్రయతో వృద్ధః వసిష్ఠో బ్రాహ్మణైస్సహ ।
రామం రత్నమయే పీఠే సహసీతం న్యవేశయత్ ॥ 60॥

వసిష్ఠో నానుదేవశ్చ జాబాలిరథ కాశ్యపః ।
కాత్యాయనస్సుయజ్ఞశ్చ గౌతమో విజయస్తథా ॥ 61॥

అభ్యషించన్నరవ్యాఘ్రుం ప్రసన్నేన సుగంధినా ।
సలిలేన సహస్రాక్షం వసవో వాసవం యథా ॥ 62॥

ఋత్విగ్భిర్బ్రాహ్మణైః పూర్వం కన్యాభిర్మంత్రిభిస్తథా ।
యోద్ధైశ్చైవాభ్యషించంస్తే సంప్రహృష్టాస్సనైగమైః ॥ 63॥

సర్వాషధిరసైర్దివ్యైః దైవతైర్నభసి స్థితైః ।
చతుర్భిర్లోకపాలైశ్చ సర్వైర్దేవైశ్చ సంగతైః ॥ 64॥

బ్రహ్మణా నిర్మితం పూర్వం కిరీటం రత్నశోభితమ్ ।
అభిషిక్తః పురా యేన మనుస్తం దీప్తతేజసమ్ ॥ 65॥

తస్యాన్వవాయే రాజానః క్రమాద్యేనాభిషేచితాః ।
సభాయాం హేమక్లృప్తాయాం శోభితాయాం మహాజనైః ॥ 66॥

రత్నైర్నానావిద్ధైశ్చైవ చిత్రితాయాం సుశోభనైః ।
నానారత్నమయే పీఠే కల్పయిత్వా యథావిధి ॥ 67॥

కిరీటేన తతః పశ్చాత్ వసిష్ఠేన మహాత్మనా ।
ఋత్విగ్భిర్భూషణైశ్చైవ సమయోక్త్యత రాఘవః ॥ 68॥

చత్రం తు తస్య జగ్రాహ శత్రుఘ్నః పాండురం శుభమ్ ।
 శ్వేతం చ వాలవ్యజనం సుగ్రీవో వానరేశ్వరః ।
 అపరం చంద్రసంకాశం రాక్షసేంద్రో విభీషణః ॥ 69 ॥

మాలాం జ్వలంతీం వపుషా కాంచనీం శతపుష్కరామ్ ।
 రాఘవాయ దదౌ వాయుః వాసవేన ప్రచోదితః ॥ 70 ॥

సర్వరత్నసమాయుక్తం మణిరత్నవిభూషితమ్ ।
 ముక్తాహారం నరేంద్రాయ దదౌ శక్రప్రచోదితః ॥ 71 ॥

ప్రజగుర్దేవగంధర్వాః నన్యతుశ్చాస్పరోగణాః ।
 అభిషేకే తదర్హస్య తదా రామస్య ధీమతః ॥ 72 ॥

భూమిస్సస్యవతీ చైవ ఫలవంతశ్చ పాదపాః ।
 గంధవంతి చ పుష్పాణి బభూవూ రాఘవోత్సవే ॥ 73 ॥

సహస్రశతమశ్వానాం ధేనూనాం చ గవాం తథా ।
 దదౌ శతం వృషాన్ పూర్వం ద్విజేభ్యో మనుజర్షభః ॥ 74 ॥

త్రింశతోఽఠీర్హిరణ్యస్య బ్రాహ్మణేభ్యో దదౌ పునః ।
 నానాభరణవస్త్రాణి మహార్థాణి చ రాఘవః ॥ 75 ॥

అర్కరశ్మి ప్రతీకాశాం కాంచనీం మణివిగ్రహామ్ ।
 సుగ్రీవాయ ప్రజం దివ్యాం ప్రాయచ్ఛన్మనుజర్షభః ॥ 76 ॥

వైడూర్యమణిచిత్రే చ వజ్రరత్నవిభూషితే ।
 వాలిపుత్రాయ ధృతిమాన్ అంగదాయాంగదే దదౌ ॥ 77 ॥

- మణీప్రవరజుష్టం చ ముక్తాహారమనుత్తమమ్ ।
 సీతాయై ప్రదదౌ రామః చంద్రరశ్మి సమప్రభమ్ ॥ 78॥
- అరజే వాససీ దివ్యే శుభాన్యాభరణాని చ ।
 అవేక్షమాణా వైదేహీ ప్రదదౌ వాయుసూనవే ॥ 79॥
- అవముచ్యాత్మనః కంఠాత్ హారం జనకనందినీ ।
 అవైక్షత హరీన్ సర్వాన్ భర్తారం చ ముహుర్ముహుః ॥ 80॥
- తామింగితజ్జస్సంప్రేక్ష్య బభాషే జనకాత్మజామ్ ।
 ప్రదేహి సుభగే హారం యస్య తుష్టాఽసి భామిని ॥ 81॥
- తేజో ధృతిర్యశో దాక్ష్యం సామర్థ్యం వినయో నయః ।
 పౌరుషం విక్రమో బుద్ధిః యస్మిన్నేతాని సర్వశః ।
 దదౌ సా వాయుపుత్రాయ తం హారమసితేక్షణా ॥ 82॥
- హనూమాంస్తేన హారేణ శుశుభే వానరర్షభః ।
 చంద్రాంశుచయగౌరేణ శ్వేతాభ్రేణ యథాఽచలః ॥ 83॥
- తతో ద్వివిదమైందాభ్యాం నీలాయ చ పరంతపః ।
 సర్వాన్ కామగుణాన్ వీక్ష్య ప్రదదౌ వసుధాధిపః ॥ 84॥
- సర్వవానరవృద్ధాశ్చ యే చాన్యే వానరేశ్వరాః ।
 వాసోభిర్భూషణైశ్చైవ యథార్హం ప్రతిపూజితాః ॥ 85॥
- విభీషణోఽథ సుగ్రీవః హనూమాన్ జాంబవాంస్తథా ।
 సర్వవానరముఖ్యాశ్చ రామేణాక్లిష్టకర్మణా ॥ 86॥

యథార్థం పూజితాస్సర్వైః కామై రత్నైశ్చ పుష్కలైః ।
 ప్రహృష్టమనసస్సర్వే జగ్మురేవ యథాగతమ్ ॥ 87॥

నత్వా సర్వే మహాత్మానం తతస్త్వి ప్లవగర్షభాః ।
 విస్పృష్టాః పార్థివేంద్రేణ కిష్కింధామభ్యుపాగమన్ ॥ 88॥

సుగ్రీవో వానరశ్రేష్ఠః దృష్ట్వా రామాభిషేచనమ్ ।
 పూజితశ్చైవ రామేణ కిష్కింధాం ప్రావిశత్ పురీం ॥ 89॥

విభీషణోఽపి ధర్మాత్మా సహ తైర్నైర్వృతర్షభైః ।
 లబ్ధ్వా కులధనం రాజా లంకాం ప్రాయాద్విభీషణః ॥ 90॥

స రాజ్యమఖిలం శాసన్ నిహతారిర్మహాయశాః ।
 రాఘవః పరమోదారః శశాస పరయా ముదా ।
 ఉవాచ లక్ష్మణం రామః ధర్మజ్ఞం ధర్మవత్సలః ॥ 91॥

ఆతిష్ఠ ధర్మజ్ఞ మయా సహేమాం గాం
 పూర్వరాజాఽధ్యుషితాం బలేన ।
 తుల్యం మయా త్వం పితృభిర్మతా యా
 తాం యౌవరాజ్యే ధురముద్వహస్వ ॥ 92॥

సర్వాత్మనా పర్యనునీయమానః
 యదా న సౌమిత్రిరుపైతి యోగమ్ ।
 నియుజ్యమానోఽపి చ యౌవరాజ్యే
 తతోఽభ్యుషించద్భరతం మహాత్మా ॥ 93॥

- పాండరీకాశ్వమేధాభ్యాం వాజపేయేన చాసకృత్ ।
అన్వైశ్చ వివిధైర్యజ్ఞైః అయజత్పార్థివర్షభః ॥ 94॥
- రాజ్యం దశసహస్రాణి ప్రాప్య వర్షాణి రాఘవః ।
శతాశ్వమేధానాజహ్రే సదశ్వాన్ భూరిదక్షిణాన్ ॥ 95॥
- ఆజానులంబబాహుస్యః మహోస్కంధః ప్రతాపవాన్ ।
లక్ష్మణానుచరో రామః పృథివీమన్వసాలయత్ ॥ 96॥
- రాఘవశ్చాపి ధర్మాత్మా ప్రాప్య రాజ్యమనుత్తమమ్ ।
ఈజే బహువిధైర్యజ్ఞైః ససుహృత్ జ్ఞాతిబాంధవః ॥ 97॥
- న పర్యదేవన్విధవా న చ వ్యాలకృతం భయమ్ ।
న వ్యాధిజం భయం వాఽపి రామే రాజ్యం ప్రశాసతి ॥ 98॥
- నిర్దస్యరభవల్లోకః నానర్థః కంచిదస్పృశత్ ।
న చ స్మ వృద్ధా బాలానాం ప్రేతకార్యాణి కుర్వతే ॥ 99॥
- సర్వం ముదితమేవాసీత్ సర్వో ధర్మపరోఽభవత్ ।
రామమేవానుపశ్యంతః నాభ్యహింసన్ పరస్పరమ్ ॥ 100॥
- ఆసన్ వర్షసహస్రాణి తథా పుత్రసహస్రిణః ।
నిరామయా విశోకాశ్చ రామే రాజ్యం ప్రశాసతి ॥ 101॥
- రామో రామో రామ ఇతి ప్రజానామభవన్ కథాః ।
రామభూతం జగదభూత్ రామే రాజ్యం ప్రశాసతి ॥ 102॥
- నిత్యపుష్పా నిత్యఫలాః తరవస్కుంధవిస్తృతాః ।
కాలే వర్షీ చ పర్జన్యః సుఖస్పృశ్చ మారుతః ॥ 103॥

బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యాః శూద్రా లోభవివర్జితాః ।
స్వకర్మసు ప్రవర్తంతే తుష్టాస్త్వైరేవ కర్మభిః ॥ 104॥

ఆసన్ ప్రజా ధర్మరతాః రామే శాసతి నాన్యతాః ।
సర్వే లక్షణసంపన్నాః సర్వే ధర్మపరాయణాః ॥ 105॥

దశవర్షసహస్రాణి దశవర్షశతాని చ ।
భ్రాతృభిస్సహితశ్రీమాన్ రామో రాజ్యమకారయత్ ॥ 106॥

ధన్యం యశస్యమాయుష్యం రాజ్ఞాం చ విజయావహమ్ ।
ఆదికావ్యమిదం త్వార్షం పురా వాల్మీకినా కృతమ్ ।
యః పఠేచ్ఛుణుయాల్లోకే నరః పాపాద్విముచ్యతే ॥ 107॥

పుత్రకామస్తు పుత్రాన్వై ధనకామో ధనాని చ ।
లభతే మనుజో లోకే శ్రుత్వా రామాభిషేచనమ్ ।
మహీం విజయతే రాజా రిపూంశ్చాప్యధితిష్ఠతి ॥ 108॥

రాఘవేణ యథా మాతా సుమిత్రా లక్ష్మణేన చ ।
భరతేనేవ కైకేయీ జీవపుత్రాస్తథా స్త్రియః ।
భవిష్యంతి సదానందాః పుత్రపౌత్రసమన్వితాః ॥ 109॥

శ్రుత్వా రామాయణమిదం దీర్ఘమాయుశ్చ విందతి ।
రామస్య విజయం చైవ సర్వమక్లిష్టకర్మణః ॥ 110॥

శృణోతి య ఇదం కావ్యమ్ ఆర్షం వాల్మీకినా కృతమ్ ।
శ్రద్ధధానో జితక్రోధః దుర్గాణ్యతితరత్యసౌ ॥ 111॥

సమాగమం ప్రవాసాంతే లభతే చాపి బాంధవైః ।
ప్రార్థితాంశ్చ వరాన్ సర్వాన్ ప్రాప్నుయాదిహ రాఘవాత్ ॥ 112॥

శ్రవణేన సురాస్పర్వే ప్రీయంతే సంప్రశృణ్వతామ్ ।
వినాయకాశ్చ శామ్యంతి గృహే తిష్ఠంతి యస్య వై ॥ 113॥

విజయేత మహీం రాజా ప్రవాసీ స్వస్తిమాన్ వ్రజేత్ ।
స్త్రియో రజస్వలాశ్చుత్వా పుత్రాన్ సూయురనుత్తమాన్ ॥ 114॥

పూజయంశ్చ పఠంచేమమ్ ఇతిహాసం పురాతనమ్ ।
సర్వపాపాత్ ప్రముచ్యేత దీర్ఘమాయురవాఘ్నుయాత్ ॥ 115॥

ప్రణమ్య శిరసా నిత్యం శ్రోతవ్యం క్షత్రియైర్ద్విజాత్ ।
ఐశ్వర్యం పుత్రలాభశ్చ భవిష్యతి న సంశయః ॥ 116॥

రామాయణమిదం కృత్న్లుం శృణ్వతః పఠతస్సదా ।
ప్రీయతే సతతం రామః సహి విష్ణుస్సనాతనః ॥ 117॥

ఆదిదేవో మహాబాహుః హరిర్పారాయణః ప్రభుః ।
సాక్షాద్రామో రఘుశ్రేష్ఠః శేషో లక్ష్మణ ఉచ్యతే ॥ 118॥

కుటుంబవృద్ధిం ధనధాన్యవృద్ధిం
స్త్రియశ్చ ముఖ్యాస్సుఖముత్తమం చ ।
శ్రుత్వా శుభం కావ్యమిదం మహార్థం
ప్రాప్నోతి సర్వాం భువి చార్థసిద్ధిమ్ ॥ 119॥

ఆయుష్యమారోగ్యకరం యశస్యం
సౌభ్రాతృకం బుద్ధికరం సుఖం చ ।
శ్రోతవ్యమేతన్నియమేన సద్భిః
ఆఖ్యానమోజస్కరమృద్ధికామైః ॥ 120॥

ఏవమేతత్పురావృత్తమ్ ఆఖ్యానం భద్రమస్తు వః ।
 ప్రవ్యాహరత విస్రబ్ధం బలం విష్ణోః ప్రవర్ధతామ్ ॥ 121॥

దేవాశ్చ సర్వే తుష్యంతి గ్రహణాచ్ఛ్రవణాత్తథా ।
 రామాయణస్య శ్రవణాత్ తుష్యంతి పితరస్తథా ॥ 122॥

భక్త్యా రామస్య యే చేమాం సంహితామృషిణా కృతామ్ ।
 లేఖయంతీహ చ నరాః తేషాం వాసస్త్రివిష్టపే ॥ 123॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే

శ్రీరామపట్టాభిషేకో నామ ఏకత్రింశదుత్తరశతతమస్కర్గః

శ్రీరామస్తుతి:

ఆపదామపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదాం !
లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమామ్యహమ్ !!

ఫలశ్రుతి:

బుద్ధిర్బలం యశో ధైర్యం నిర్భయత్వమరోగితా !
అజాడ్యం వాక్పటుత్వం చ హనూమత్ స్మరణాత్ భవేత్ !!

శ్రీ హనుమాతే నమః

అథ క్షమాప్తార్థన

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ !
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే !!

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా
బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేః స్వభావాత్ !
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై
నారాయణాయేతి సమర్పయామి !!

అథ మంగళమ్

శ్రీయః కాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ !
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ !!

